

GRUZIJOS TECHNIKOS UNIVERSITETO

LIETUVIŲ KALBOS IR
KULTŪROS CENTRO

INFORMACINIS BIULETENIS

VELYKŲ PAPROČIAI GRUZIJOJE IR LIETUVOJE: BENDRUMAI IR SKIRTUMAI

Davitis Damenija, GTU 4 kurso studentas

2014 m. sutapo katalikų ir pravoslavų Velykų laikas – balandžio 20 diena. Velykos – viena didžiausių krikščionių švenčių, liudijanti Jėzaus Kristaus prisikėlimą, Gyvenimo pergalę prieš mirtį. Gruzijoje Velykų šventės išlaikė archajiškas tradicijas. Naktį iš šeštadienio į sekmadienį tikintieji gausiai renkasi į cerkves. Šventosios mišios prasideda 23 valandą ir trunka apie 5 valandas (paprastai iki 4 valandos ryto). Grįžę iš cerkvės žmonės sėda prie stalo arba eina trumpam nusnūsti, o iš ryto sekmadienį pradedamos švęsti Velykos. Lietuvoje Didįjį šeštadienį pagal tradiciją bažnyčioje šventinamas vanduo ir šventoriuje iš senų kryžių ir medinių dievukų sukuriamas šventas laužas. Jo ugnis pašventinama. Žmonės (dažniausia jaunimas) pasiima laužo ugnelės ir nešasi namo, kad ja įžiebtų savo namų židinio ugnį. Naktinės Velyknačio mišios vyksta ir Lietuvoje, bet čia labiau akcentuojamos ir labiau mėgstamos ankstyvos rytinės Velykų sekmadienio Prisikėlimo mišios, po jų grįžtama į namus ir sėdama prie stalo švęsti Velykų. Gruzijoje švenčiamos Velykos turi keletą savitų akcentų: ant stalo būtinai turi būti kiaušinių (jie prieš tai dažomi – karštame vandenyje įdedami kiaušiniai ir augalų, turinčių dažomųjų savybių, lazdelės; kiaušiniai nusidažo paprastai raudonai arba rusvai), kurie įdedami į želmenų indą, ir velykaitis (specialus pyragaitis, kepamas tik per Velykas). Velykų dieną šeimos nariai sėda už stalo kartu, valgo, geria vyną. Lietuvoje mėgstama išsikepti pyragą, patiekti ant stalo mėsiskų valgių ir būtinai margučių – dažytų kiaušinių, margintų dvejomis: dažyti kiaušiniai išskutinėjami įvairiais raštais arba pirma išmarginami vašku, paskui dažomi. Gruzijoje, kaip ir Lietuvoje, populiarus kiaušinių daužymas. Ypač tai daryti mėgsta vaikai. Lietuvoje per Velykas dažnai organizuojamos kiaušinių ridenimo varžybos. Dalyviai pasistato lovelį, kurio vieną galą padeda ant kaladės, ir ridinėja kiaušinius. Kurio paridentas margutis prisiliečia prie anksčiau paridento, tas ir laimi. Tiek pirmąją, tiek antrąją Velykų dieną kaimynai ir giminaičiai lanko vieni kitus, svečiuojasi, vaišinas. Tai būdinga tiek Lietuvos (pirmąją Velykų dieną į svečius, jei nėra pakviesti, niekas nevaikšto; didžiosios linksmybės,

pramogos prasideda antrąją Velykų dieną), tiek Gruzijos žmonėms. Antrąją Velykų dieną, pirmadienį, Gruzijoje būtinai lankomos kapinės. Mano dėstytojas prof. dr. Vidas Kavaliauskas (aš jį pakviečiau pasisvečiuoti mano namuose Senakyje per Velykas ir stebėti visas velykines tradicijas) stebėjosi savitomis gruzinų tradicijomis kapinėse. Tomis Velykų dienomis kapai yra sutvarkomi, atnešama ne tik gėlių, bet ir maisto. Ant kiekvieno kapo galima pamatyti paliktų kiaušinių, velykinių pyragaičių ir butelių su vynu. Atėjęs

prie kapo giminaitis, kaimynas ar draugas pirmiausia paridena kiaušinį ir, kur jis sustoja, ten ir paliekamas ant kapo. Po to jis į taurelę įpila vynu, pasimeldžia už mirusįjį arba sakomas tostas apie jį, tuomet paragaujama truputį vynu, o likęs yra išpilamas ant kapo darant vynu kryžiaus ženklą. Po to uždegamos žvakutės. Taigi per Velykas visos Gruzijos kapinės yra tarytum nusėtos kiaušinių, visur liejamas ant kapų vynas. Lietuvoje katalikai, švęsdami Velykas, neturi tradicijos būtinai aplankyti kapines, juo labiau niekada prie kapų negeriamas vynas ir nesakomi tostai. Tai, kas vyksta Gruzijoje, gali būti iš dalies palyginama su Vėlinių švente Lietuvoje, kai lankomos kapinės, jos puošiamos, prisimenami mirusieji. Per Velykas ir po jų apie 40 dienų susitikę gruzinai vieni su kitais sveikinasi tardami *Kristus prisikėlė* (atsakoma – *Iš tiesų prisikėlė*). Velykos yra svarbiausia daugelio krikščionių šventė, kuria išreiškiamas didelis džiaugsmas dėl galutinės Dievo sūnaus pergalės prieš mirtį.

Simona Gabrielė Tkešelašvili, Tbilisio valstybinio I. Džavakhišvilio universiteto I kurso studentė
Natija Džavakhidzė, Sulkhano Orbelianio pedagoginio universiteto I kurso studentė

Šiais metais sukanka 150 metų, kai gimė Antanas Vilkutaitis-Keturakis, lietuvių tautinio atgimimo veikėjas, dramaturgas, publicistas, prozininkas, inžinierius (gimė 1864 m. rugsėjo 20 d. Gulbiniškiuose, Marijampolės rajone). Jis mokėsi Liudvinavo pradžios mokykloje, aukso medaliu baigė Marijampolės berniukų gimnaziją, 1887 m. Maskvos universitete baigė fizikos ir matematikos mokslus, 1891 m. Peterburgo kelių institutą. Baigęs institutą, jis gavo paskyrimą dirbti Gruzijoje kelių inžinieriumi. Į Kaukazą jis važiavo geležinkeliu ligi Odesos, o iš čia garlaiviu plaukė į Batumį. Jį iš karto pakerėjo pasakiškas Gruzijos gamtos grožis. Iš Batumio traukiniu važiuodamas į Tbilisį, A. Vilkutaitis pirmąkart gyvenime pamatė gūdžiais tarpekliais vingiuojančius kalnų geležinkelius („Žiūrėdamas į gamtą šitos šalies, supranti, kad čia žmonės turi mėgti laisvę, kaip ją mėgsta girios paukšteliai, čia matai kalnus be sniego, ant viršaus kurių arba šonuose kyšo dideli akmenys, kurie ką tik laikosi, ir tik lauki, ar nenugrius katras ant vagono“). Susisiekimo kelių ministro įsakymu A. Vilkutaitis buvo paskirtas trečiojo geležinkelio ruožo viršininko padėjėju. 1893-1894 m. jis apsigyveno

Boržomyje. Čia jis suprojektavo ir vadovavo geležinkelio atšakos nuo Chašurio iki Boržomio tiesimo darbams. Gyvendamas nuostabios gamtos apsuptyje Boržomyje, jis mėgo ilsėtis, keliauti po apylinkes, priimti svečius (Boržomyje lankėsi ir jo brolis Juozas Vilkutaitis). Gyvendamas Užkaukazėje, neatsiribojo nuo Lietuvos problemų: skyrė nemažas sumas „Varpo“ ir „Ūkininko“ leidimui, buvo aktyvus 1892 m. įkurtos Petrapilio lietuvių ir žemaičių labdaringosios draugijos narys, spausdino publicistinius straipsnius lietuviškuose laikraščiuose „Aušra“, „Varpas“, „Ūkininkas“, „Vienybė lietuvininkų“ (juose paskelbė publicistikos ciklus „Gromatos iš Maskolijos“, „Kultūriški etiudai“, „Politiškas šiupinys“ ir kt.). Turėjo fenomenalią atmintį, buvo labai išsilavinęs, plataus kultūrinio akiračio, mokėjo daug kalbų (lotynų, prancūzų, vokiečių, rusų). Jį domino ir medicina, kultūrologija, filosofija, reti ir vertingi leidiniai. Vincas Kudirka 1893 m. „Varpe“ paskelbė konkursą dramoms sukurti. Į šį kvietimą atsiliepė ir broliai Antanas bei Juozas Vilkutaičiai. Antanas Vilkutaitis kartu su broliu Juozu 1895 m. parašė komediją „Amerika pirtyje“, kuri laikoma pirmąja lietuviška komedija. Pjesė iš karto susilaukė didelio populiarumo ir suvaidino nemažą vaidmenį lietuviškojo teatro kūrimosi istorijoje. Gruzijoje Antanas Vilkutaitis-Keturakis dirbo apie 10 metų. Čia jis susirgo nepagydoma liga, 1902 m. buvo atleistas iš užimamų pareigų ir išvyko gydytis į Peterburgą. 1903 m. mirė Peterburge, deja, jo kapas neišlikęs. Antano Vilkutaičio-Keturakio atminimas Gruzijoje yra tinkamai įamžintas – 2012 metais greta Boržomio senosios geležinkelio stoties atidengtas paminklas jam (paminklą sukūrė gruzinių skulptorius Iraklis Tsuladzė). Iškilnėse dalyvavo Lietuvos ministras pirmininkas Andrius Kubilius. 2014 m. gegužės pradžioje Tbilisio Šotos Rustavelio dramos teatre įvyks spektaklio „Amerika pirtyje“ premjera (spektaklis statomas gruzinių kalba). Balandžio mėnesį lankydamosi GTU Lietuvių kalbos ir kultūros centre spektaklio režisierė lietuvė Linda Urbona pabrėžė, kad tai bus svarbiausias jubiliejinis Antano Vilkutaičio-Keturakio metų Gruzijoje akcentas. Taigi Keturakio sukurta lietuviška komedija „Amerika pirtyje“ nuo šiol bus žinoma ir platesniems Gruzijos visuomenės sluoksniams.

AMBASADORIAUS VALANDA LITUANISTIKOS CENTRE

Giorgis Kobachidzė, GTU 4 kurso studentas

Balandžio 23 dieną Lietuvių kalbos ir kultūros centre lankėsi Lietuvos Respublikos Nepaprastasis ir Įgaliotasis ambasadorius Gruzijoje ponas Jonas Paslauskas. Litanistikos centras kartu su ambasada organizavo renginį AMBASADORIAUS VALANDA. Gruziniai studentai susitikimo pradžioje sugiedojo valstybinius Lietuvos ir Gruzijos himnus (Lietuvos ambasadorius moka Gruzijos himną, jis supranta gruziniškai). Ambasadorius susirinkusiems studentams ir universiteto darbuotojams išsamiai pristatė lietuvių Gruzijoje istoriją – nuo pirmųjų įrašų Lietuvos Metrikoje (1465 m. užfiksuoti pirmieji oficialūs Lietuvos ir Gruzijos vadovų kontaktai) iki šių dienų. Ambasadorius daug kalbėjo apie iškilus lietuvius, palikusius gilius pėdsakus Gruzijoje: geografą Juozapą Chodzką, pirmosios lietuviškos komedijos „Amerika pirtyje“ autorių Antaną Vilkutaitį-Keturakį, visuomenininką Petrą Vileišį, rašytoją Antaną Vienuolį, kalbėjo apie dailininko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio tapybos kaukazietiškus motyvus (visi, kurie domisi šia tema, gali surasti įdomios informacijos ambasados puslapyje <https://ge.mfa.lt/index.php?3082651568>). Kalbėta ir apie šių dienų lietuvius, kurie pagal įvairius verslo ir kultūros projektus gyvena ir dirba Gruzijoje. Vėliau ambasadorius atsakė į studentų klausimus apie Gruzijos perspektyvas tapti NATO nare, apie dvišalių ekonominių ir švietimo bei kultūrinių santykių perspektyvas, kalbėjo apie ambasadoriaus kasdienį darbą. Ambasadorius pažymėjo, kad jam daug lengviau dirbti ambasadoriumi Gruzijoje nei prieš tai Baltarusijoje, kad tarp Lietuvos ir Gruzijos žmonių susiklostę labai šilti santykiai, kad gruzinai lietuvius dažnai vadina Pabaltijo gruziniais. Susitikimas pasižymėjo draugiška atmosfera, buvo labai naudingas susirinkusiems studentams. Susitikime dalyvavo Gruzijos technikos universiteto prorektorius Zurabas Gasitašvilis, GTU Verslo inžinerijos fakulteto dekanė Rusudan Kutateladzė ir fakulteto administratorius Giorgis Kuldongašvilis.

NAÏKAINOJAMA TEISINĖ PATIRTIS AUSTRIJOJE

Mariam Gogičaišvili, GTU 4 kurso studentė

Giorgis Patsatsija, GTU 4 kurso studentas

Gruzijos technikos universiteto įvairių fakultetų studentai aktyviai dalyvauja kultūriniuose ir edukaciniuose projektuose, šalies ir tarptautinėse konferencijose. Kiekvienais metais Vienos universitetas kartu su partneriais organizuoja tarptautinę programą studentams, studijuojantiems teisės mokslus. Programos pagrindinis tikslas – arbitražinio Viljamo C. Vis teismo proceso imitacija. 2014 m. balandžio

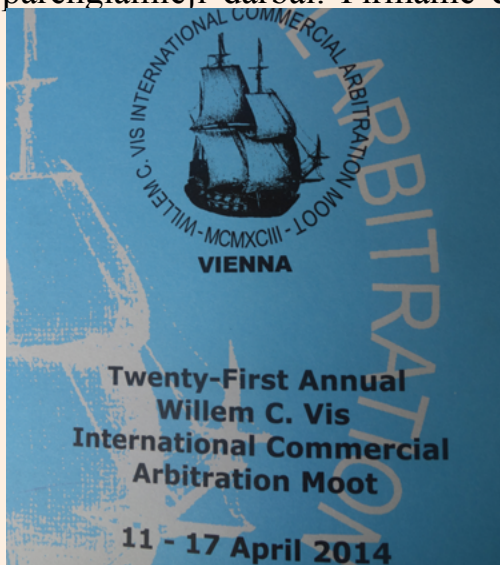
11–17 dienomis keturi GTU Verslo inžinerijos fakulteto studentai teisininkai (3 bakalaurantai ir viena magistrantė) dalyvavo šiame įdomiame procese Vienoje. Iš jų mes, du studentai – Mariam Gogičaišvili ir Giorgis Patsatsija, – lankome ir lietuvių kalbos paskaitas Lietuvių kalbos ir kultūros centre. Viljamo C. Vis (jis buvo Jungtinių Tautų tarptautinės prekybos teisės komisijos (UNCITRAL) sekretorius) teismo proceso imitacija laikoma vienu iš svarbiausių pasaulinio lygio komercinio arbitražo teismo varžybų. Jų metu pristatomos svarbiausios pasaulio juridinės mokyklos. Studentai gali ir teoriškai, ir praktiškai iš arčiau susipažinti su tarptautinės komercinės teisės ir tarptautinio komercinio arbitražo įvairiais niuansais. 21 kartą organizuotame renginyje dalyvavo 300 komandų iš 66 pasaulio šalių, iš jų 4 skirtingos Gruzijos komandos (beje, iš Lietuvos buvo dvi arbitrės). Iš viso buvo organizuota daugiau kaip 340 procesų, mes dalyvavome keturiuose. Gruzijos technikos universiteto teisės specialybės studentai pirmą kartą dalyvavo tokiaame projekte. 2013 m. lapkritį prasidėjo projekto parengiamieji darbai. Pirmame etape buvo parengtas bendras

memorandumas (ieškovo ir atsakovo dokumentacija).

Antrame etape, kuris vyko 2014 m. vasario mėn.

Tbilisyje, susitiko Gruzijos, Rumunijos ir Vokietijos

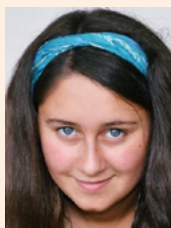
komandos, dalyvavusios imituotame teismo procese. Procesą stebėję arbitrai teikė visoms komandoms patarimų, fiksavo klaidas, trūkumus. Studentai, dalyvavę šiame projekte, gavo neįkainojamos asmeninės ir profesinės patirties, praversiančios jiems gyvenime. Vertingi ir kontaktai, bendravimas su jaunais kolegomis iš užsienio šalių (ypač mes susidraugavome su studentais teisininkais iš Australijos, Prancūzijos ir Vokietijos).

SUSIPAŽINKITE

CENTRO STUDENTĖ LORENA

Natija Džavakhidzė, Sulkhano Orbelianio pedagoginio universiteto 1 kurso studentė

Lorena Šamatava lietuvių kalbos mokosi pusė metų. Jos rezultatai yra patys geriausi iš visų antros grupės studentų. Lorena puikiai kalba gruziniškai, rusiškai, angliškai, supranta vokiškai ir ispaniškai. Lorena, dar mokydamasi vidurinėje mokykloje, laimėjo tris filologines nominacijas – ji 2011 m. užėmė pirmą vietą respublikinėje gruzinų kalbos olimpiadoje, 2012 m. toje pačioje olimpiadoje užėmė antrą vietą, o kaip geriausia rusų kalbos žinovė buvo apdovanota kelione į Rusiją. Kaip geriausiai gruzinų kalbos žinovei, Lorenai buvo suteikta galimybė nemokamai dalyvauti anglų kalbos vasaros stovykloje, kur ji pasirodė puikiai ir kartu su kitais 7 moksleiviais laimėjo 3 savaičių edukacinę kelionę į Didžiąją Britaniją. Lorena gimusi ir augusi Abchazijoje. Tačiau po Rusijos įvykdytos Abchazijos okupacijos ji, kaip ir jos šeima, kaip ir daugelis kitų gruzinų, tapo pabėgėle, paliko savo gimtinę ir apsigyveno Potyje. Nuo 2013 m. ji studijuoja Tbilisio humanitariniame universitete tarptautinę teisę ir diplomatiją. Šiuo metu ji yra antrakursė. Lorena domisi psichologija, visuomenės gyvenimo įvairove, jai patinka muzika, žiūrėti britų serialus, skaityti knygas. Ji mėgsta gyvūnus (namuose laiko katę, vardu Buci), daug keliauja, jai patinka dailė. Lorena turi gražų balsą, ji ne tik dainuoja (kartu ir groja gitara), bet ir pati kuria muziką, eiles. Lorena yra išmokusi ir

BALANDŽIO MĖNESI

- Lietuvių kalbos ir kultūros centras gavo dovanų (medžiagą, reprezentuojančią rajonus) iš Vilkaviškio ir Pakruojo rajonų savivaldybių.
- Centras organizavo keletą susitikimų (23 d. su Lietuvos ambasadoriumi Gruzijoje ponu Jonu Pašlausku; 15 d. su lietuvių režisierė Linda Urbona; 8 d. su profesionalaus krepšinio agentu, kompanijos BBALTICS vadovu Virginijumi Bulotu; 4 d. su Lietuvos gynybos atašė plk. ltn. Dainiumi Katiliumi).
- Balandžio 1 d. LRT laidoje EMIGRANTAI buvo rodomas reportažas iš Gruzijos. Jame buvo pristatytas GTU Lietuvių kalbos ir kultūros centras, kalbėjo Centro vadovas prof. dr. Vidas Kavaliauskas, studentai, studentai dainavo lietuviškai.

kelias lietuviškas dainas. Visa tai rodo, kad Lorena yra labai įdomi, intelektualiai, universali asmenybė. Baigusi studijas, ji norėtų įkurti organizaciją, kuri gintų moterų teises, arba tapti diplomate. Ji norėtų savo veikla prisidėti prie to, kad pasaulyje nebūtų karo, kad visada būtų taika.

redaktorius – Giorgis Loladzė